

Szerkesztőbizottsági tagok: Ernyes György, Herczeg János, Lőrinc Péter, Majtényi Mihály, O'ajos Mihály, B. Szabó György

Felelős szerkesztő: Majtényi Mihály

FEHÉR FERENC:

BÁCSKAI SZIMFÓNIA

I.

Zuhogott, zuhogott a zápor, s a kálvárián, hol
remegtek a rozsdamarta szentek,
kis ér keletkezett.
Bujkálva elfutott,
a kövesúti árok a völgybe sodorta
s ott, a falu sáros ölén
feldagadt,
mint az ősi jobbágy-indulat
az emberek szívében.
Sóhajtva riadtak a házak,
testükön pattogott a festék,
s míg vak szemükkel régi nyugalmuk keresték, —
csapzott hajuk csonka
akác-karok cibálták,
mint vétkes, rossz anyát
elnyomoritott szegénylegények.
Kopogott, kopogott a
sok lyuknyi ablak,
mintha
sok kis proli
meglelt, szép mese-dobon
dobolna.
Válaszolt rá mély dőrej,
egybehangzó, tompa morgás —
a megszalasztott rém keserve,
mely mosolyt, gyermeket megölt itt.
És az eső pergett, egyre pergett,
röpdöstek a szürke felhők, —
a fekete sasrém
visongó szárnyai.
A zaj elült egy pillanatra
s tanácstalan meredt meg
sok lázas kölyökszem,
de a seppelő vénszülői száj
hiába intett.

A dob riasztott, újra pergett
és sok mosolytalan, súlyos ember
úgy emelkedett fel,
mint Dózsa kései kaszás népe.

II.

Elöl az ács jött, szálfatesttel,
és utána mind-mind a többiek —
kubik, éhbér, napszám megraboltjai,
kik felett az isten mindig elsiet.
Ki tudná, hol tanulták, —
szájukon feltört a Marseillaise,
s egy vén zenész, ki
húsz évig kocsmában s temetőben
sírta csupán az énekét,
most csak seppegett
és gyerekként szedte lábait.
Az elsők között ment Rab Mihály
s utána hat derék fia.
Arcukon ijkként feszült a bőr,
mint szótlan kaszasuhintás előtt.
Ki tudja, tán most látták először
életük. Mentek, zúgó éljenek közt, ők, a
beszédes szótlanak.
Az öreg torkában vérré forrósult a könny
s ahogy elöl a vörös zászlóra nézett,
fejéről lassan levette
a zsíros kalapot.
Párja, kendős, kis barna asszony,
az árokszélen csoszogott
s mondta volna szepegve: istenem,
egyém az, mind a hat? —
s az a büszke ősz a párom ott? ...
De szólni, szólni nem tudott,
szívét szép szédülés lepte el,
s az asszonyok sorából
hat serény menyecske fogta fel.
A dal új erővel szállt,
nem hallott ilyet millió bús körmenet —
valahol a felhők között
susmogott a vén torony
s rozsdás kapuit átjárta egy új rettenet.
Megszépültek a durva vonások,
a szemekbe kiült a láz, —
tudták, hogy mellettük az igazság,
s ki érte hullna el,
holtteste felett örökszép, haragos
villám cikáz, —
Petőfi ifjú szelleme ...
Mentek az őszi ködben,
a kövesút rossz bakancsuk arcával
csókolta. Messze tűnt már az otthon
és a gyermek és az asszony, de

sorsuk, útravaló szép üzenetük ott lapult
a letarolt földek felett,
merre az útjuk vitt.

III.

Mondják, könnyen szárad a könny
s a női tán leghamarabb,
mert a régi társ hiányát
más foglalja el.
De a tavaszt mi más pótolja? —
a harcoló kedvest feledni
ifjan, hogy lehet?
Már rég lehullt a hó is,
és a földdel együtt
sok leány köténye
fakult meg s rojtolódott.
Hallották, hogy nem visz utánuk posta
s a Duna partján, messze
éhes farkas-falka ordít.
Aki nekivág az útnak,
batyuját mindig visszahozza.
A lámpavilágos esték így
hosszan elmerengtek,
mint megannyi bánatos
asszonyi szem.
S ha az ablak alatt
surranó szél neszére
pilla rezdült, —
csak egy-egy éjt zárt le újra,
mert nem jött, nem jött
senki sem.
Az asztalon érintetlen maradt a tányér,
a cipót erőtlen kéz szelte meg.
Visszavárni, mégis, volt kít —
az iskolás kisgyermeket.
Szemében szikra égett
s mesélt, mesélt szüntelen,
hogy az apja értük harcol
s ha visszajő,
maguknak vet a földeken.
Mint sivár ablakon a jégvirág,
úgy ágazott az értelem.
Másnap munkabrigád
állt egy romhoz
s valahol a folyón
jégpáncél reccsent hirtelen.

IV.

Bakancsuk rég leszakadt,
rongyukon átjárt a fergeteg.
A bevetetlen táj felett
kerengett sok-sok varjú,

s mint átkos vénasszony-sereg,
kárógya rájuk recsegett.
Aztán szerteriadtak,
mert mindúntalan
közéjük csapott a
dal sörétje —
a brigád egyetlen fegyvere.
Vitte, óvta őket e dal tüze
S Fetófi órjas szelleme.
Ott hordta őt mindegyik szívében,
ős harci úton baktató sok szegénylegény —
ifjú és agg egyaránt;
Kis János, a költő,
a karcsú nagydiák,
és Farkas István, a cingár
borbélyeségéd,
a szóltan Rab Mihály
meg hat derék fia,
s mind-mind a látók,
a régi sok cseléd.
S ha fábortüzet raktak
sercegő eperfagallyból,
s jó meleg szót vettek elő
kenyér s szalonna helyett —
árnyuk figyelő óriássá nyúlt
s valahol a Dráva partján
számlálta az ellenfelet.
Az erőtlen árnyak visszahulltak,
fekélyként lapult meg
egy-két gyáva döbbenet
s kúszva osont volna
vissza a multba,
ám ítélt felette
a rongyos sereg.
Rab Mihály mély, öblös hangja
lehetett volna halotti szó,
mert szólt ilyenkor
az őszbajuszú számadó.
— Én csak azt mondom, emberek,
hogy van nekem itt hat fiam,
oszt velük meg veletek vagyunk mi
annyian, hogy megszalasszuk
a németet. Vagy, ha
egyszer halni köll,
hát haljunk sorba, tisztesen.
Mer' van nekünk sok szégyenünk,
de mér' hordaná a gyermekünk,
meg oszt más kolonca mér' legyen? ...
A vén szavai így görögtek
és a többiek
utána dobtak egy-két szó-rögöt,
hogy az elfogott
zihálva felnyögött.
Árulóval végzett első golyójuk.

Fedetlen maradt ott a hulla
s a brigád még alig tűnt el a messzeségben,
a szélvihar hóval
befújta...

V.

A fák ágaiba
felhő-rongyok akadtak
s az őrrrel a köd barátkozott.
A fiú falujára s kedvesére gondolt,
meg arra,
hogy túl a folyón
már ott a sváb, az
átkozott.
A csendet, mit békés munkazaj
régóta nem hevített,
most puskadörrenés
metélte fel.
Az őr a ködbe
csodálkozott
s még el se zuhant,
csak ingva állt, —
fegyverét már társa kapta el.
— Ott, ott! — hörögte
és a földön elterült.
Mert első volt, és ifjú még,
a baranyai ég
megállt fölötte.
Eső szitált,
hús permeteg,
szitkok csörögtek
s fegyverek,
utána vérbe borult a szem.
— Hurrá, hurrá! —
ezer torokból
szállt a hang,
hogy sok ős,
jobbágyi hant
az éjben felhasadt.
Gégébe nyúlt
a pusztai kéz, —
amott husáng,
majd reccsenés,
s már svábot ölt
a sváb golyó.
Váll-váll mellett
hat legény
s mögöttük Rab Mihály,
Amerre sóztak,
csont repedt,
pusztult a sváb zsvány.
Egymást fedezték
szüntelen,
de megcsuklott az ősz...

Mellében ólom,
szemében fájdalom —
suttozta:
— Menjetek!...
— Gyilkosok! — dörögte hat torok, —
Pusztulj, fasiszta eb!...
S a sváb sereg, hogy megfutott,
dalolt a hős brigád —
a Marseillaise búcsúztatta
a nép sok jó fiát.

VI.

És hullt, hullt sok áldozat,
de vissza egy se nem riadt.
Pusztá ököl páncélt öklözött s a fog
sváb vaslemezbe mart,
de Bolmány felett is felvirradt
szörnyű tusák után.
A falvak népe ünnepelt
s új zászlókat szabott, —
közepükre kisleány varrta rá a
csillagot.
Az otthon képe gyakran felmerült,
s el-elmaradt sok hős halott:
Kis János, a költő,
a karcsú nagydiák,
és Farkas István, a cingár
borbélysegéd, —
de történelmet írt a hős brigád,
a régi sok cseléd.
Otthonukba még meg se tértek,
s harcukról már énekelt
a póri nép, az ébredő,
ki már csak bízik
s nem felejt.

(A »Híd« verspályázatán első díjat
nyert költemény)